

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА»

ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО НАПИСАННЯ ТА ЗАХИСТУ КУРСОВОЇ РОБОТИ
З ДИСЦИПЛІН ВІЛЬНОГО ВИБОРУ СТУДЕНТІВ**

ІВАНО-ФРАНКІВСЬК, 2019

УДК 159.9.07

ББК 88

Ц 65

*Рекомендовано до друку науково-методичною радою Педагогічного факультету
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»
(протокол №1 від 30 серпня 2019 р.)*

**Методичні рекомендації до написання та захисту курсової роботи з дисциплін
вільного вибору студентів спеціальності 013 Початкова освіта.** Автор-
упорядник О.П. Цюняк. Івано-Франківськ : Видавець Кушнір Г. М., 2019. 42 с.

Рецензенти

Оліяр М.П. – завідувач кафедри педагогіки початкової освіти, доктор педагогічних наук, доцент ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»;

Хрущ О.В. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної та клінічної психології ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника».

У методичних рекомендаціях представлено загальні положення підготовки курсової роботи з дисциплін вільного вибору студентів та правила написання окремих її підрозділів. Додатки містять зразки оформлення титульного листа курсової роботи, змісту, ілюстративних матеріалів, бібліографії.

© О. П. Цюняк, 2019

© ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», 2019

ЗМІСТ

1. Загальні положення.
2. Етапи виконання курсової роботи.
3. Структура курсової роботи.
4. Оформлення курсової роботи.
5. Захист курсової роботи.
6. Оцінювання курсової роботи.
7. Орієнтовна тематика курсових робіт.
8. Додатки.

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Навчання у ЗВО не лише орієнтує здобувачів вищої освіти на майбутню професійну діяльність, але і формує пошуковий стиль мислення, необхідний сучасній людині, уміння і навички науково-дослідної роботи, самостійного отримання необхідної інформації, аналізу літературних та наукових джерел, формування власного ставлення до обраної професії.

Курсова робота є обов'язковою складовою професійної підготовки студентів у закладах вищої освіти. Це самостійне наукове дослідження, яке є дослідницько-експериментальною працею.

Курсові роботи *дисциплін вільного вибору студентів* виконуються під керівництвом досвідченого викладача і захищаються студентами із актуальних проблем загальної, вікової, педагогічної психології, етнопсихології, конфліктології тощо. Підготовка цих робіт дає можливість майбутнім фахівцям: систематизувати здобуті теоретичні знання, перевіряти їхню якість, науково і критично мислити, розвивати пізнавальну активність, аналізувати та порівнювати різні підходи щодо розв'язання певної психолого-педагогічної проблеми. Наукова робота формує у студентів здатність до самостійного осмислення проблеми; початкові уміння вести науковий експеримент, чітко й логічно викладати свою думку; перевіряє рівень володіння сучасними методами навчання, здатність застосовувати здобуті теоретичні знання на практиці, а також уміння формулювати висновки, рекомендації, оформляти результати дослідження.

Перелік тем курсових робіт постійно оновлюється і може доповнюватися та уточнюватися відповідно до творчих пропозицій здобувачів вищої освіти та викладачів кафедри. Джерелом інформації для потенційної теми може слугувати їх список, наведений у методичному забезпеченні кожної навчальної дисципліни. Студент має право запропонувати керівнику обрану самостійно тему наукового дослідження за умови обґрунтування її актуальності та доцільності.

Метою написання курсових робіт із вибіркового дисциплін є закріплення, систематизація, поглиблення й творче використання теоретичних і практично зорієнтованих знань та умінь із психології,

оволодіння студентами уміннями виконання емпіричного (психодіагностичного) дослідження та оформлення його результатів. Студенти повинні не просто опанувати способи відбору, групування та узагальнення інформації, а навчитися знаходити невирішені проблеми досліджуваної теми, дискусійні питання та підходи до окремих проблем, визначати ступінь достовірності інформації, яка міститься у літературі, її доказовість. У роботі мають бути представлені наукові позиції різних дослідників, що досліджували дану проблему. Обов'язково слід застосовувати посилання і цитати, коли йдеться про використання ідей тих авторів, на основі яких виконується дослідження.

Особливу увагу слід звернути на стиль написання науково-дослідної роботи – *науковий*. Основним призначенням наукового стилю є об'єктивне повідомлення про результати дослідження. Текстам наукового стилю притаманна чітка внутрішня структура, послідовний поділ на розділи, параграфи, що полегшує його сприймання, а також пошук у ньому певної інформації. Характерним є використання спеціальної наукової символіки, умовних скорочень, формул, таблиць, списків, а також інформації, поданої у графічному вигляді: карт, схем, графіків. Тексти зберігають між собою зв'язок: наводяться цитати інших авторів, посилання з чіткою адресацією – вказівкою назви джерела, автора, місця видання і цитованої сторінки. Необхідно стежити за точністю формулювань і коректністю використання термінів та понять, за необхідності у тексті роботи слід надавати визначення понять, пояснювати, чому обраний той чи інший варіант терміну. Сформульовані наукові положення повинні читатися і сприйматися легко.

Написання курсової роботи із дисциплін вільного вибору студентів передбачає обов'язкове виконання *емпіричного дослідження*, яке має на меті отримання фактичного матеріалу, який обґрунтовується теоретично і може бути використаний у прикладних цілях. В емпіричній частині повинно бути вирішене конкретне завдання наукової психології, пов'язане із досліджуваною проблемою, надане обґрунтування методів, використаних у роботі, опис ходу роботи та її результатів.

Під час виконання курсової роботи здобувачі вищої освіти *зобов'язані*: виконувати роботу з урахуванням перспектив розвитку і передових досягнень психологічної науки і практики; уміти на практиці застосовувати методiku наукового дослідження; правильно визначати

проблематику роботи; самостійно опрацьовувати спеціальну наукову літературу; робити самостійні висновки на основі критичного опанування наукових джерел; чітко й послідовно репрезентувати результати дослідження; відповідно до встановленого графіку звітувати про виконання запланованих етапів роботи.

ЕТАПИ ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Для якісного виконання курсової роботи потрібне визначення і реалізація основних етапів дослідження.

Загальна схема дослідження має наступний вигляд:

1. **Підготовчо-організаційний етап** – передбачає попереднє ознайомлення з літературою з проблеми, визначення загального задуму, основної ідеї (проблеми) роботи. Постановка проблеми супроводжується визначенням мети дослідження та основних завдань. Також визначається об'єкт дослідження (психічне явище, що вивчається) та предмет дослідження, що вказує на межі вивчення об'єкта, ті конкретні його аспекти, які ставить в поле свого зору дослідник.
2. **Емпіричний етап (збирання інформації)** – передбачає апробацію методик дослідження, отримання первинних емпіричних даних, необхідних для обґрунтування логіки дослідження.
3. **Етап аналізу та інтерпретації інформації** – передбачає кількісну і якісну обробку даних – кількісна обробка даних (із застосуванням методів математичної статистики) є підставою для виконання якісного аналізу та інтерпретації результатів (теоретичного опрацювання результатів дослідження, що передбачає пояснення і узагальнення емпіричної інформації).
4. **Етап формулювання висновків та практичних рекомендацій** – завершення наукового дослідження. У висновках зазначається, чи досягнута мета, чи вирішена проблема.

Обрання теми роботи є першим і надзвичайно важливим кроком, оскільки на тривалий час визначає спрямованість думок та інтересів кожного студента. Окрім того, під час обрання теми часто розглядається можливість продовження тематики дослідження у подальших курсових

чи в дипломній роботі. Назва має бути інформативною, лаконічною, відображати суть досліджуваної проблеми, містити об'єкт і предмет дослідження, орієнтувати на мету та перспективність дослідження. Варто уникати надзвичайно довгої назви (не більше дев'яти слів) чи надто складних термінів. Необхідно ретельно проаналізувати, що потрібно для дослідження за обраною темою, та чи реально виконати роботу в запланований термін. Адже непередуманість стосовно часових термінів та можливостей пошуку й залучення до експерименту досліджуваних часто є перешкодою для своєчасного виконання курсової роботи.

СТРУКТУРА КУРСОВОЇ РОБОТИ

Для якісного виконання наукового дослідження усі його складові повинні бути логічно взаємопов'язані та переконливо аргументовані. Тому курсова робота має мати чітку структуру, що визначається її планом і змістом.

- ✓ титульний аркуш;
- ✓ зміст;
- ✓ вступ;
- ✓ основну частину (розділи та підрозділи);
- ✓ висновки;
- ✓ список використаних джерел;
- ✓ додатки (*при необхідності*).

ТИТУЛЬНИЙ АРКУШ курсової роботи містить

- найменування закладу вищої освіти та назву кафедри, де виконана робота;
- назву курсової роботи;
- означення виду науково-дослідної роботи (*курслова робота*);
- прізвище, ім'я, по батькові автора;
- найменування факультету та шифру групи, де навчається автор роботи;
- науковий ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я, по батькові наукового керівника;
- прізвище та ініціали членів захисту курсової роботи;

- оцінка за національною шкалою;
- назву міста і рік виконання дослідження.

Титульний аркуш курсової роботи оформлюється чітким шрифтом чорного кольору і не містить рамок та інших елементів декору (додаток 1).

ЗМІСТ подається на початку курсової роботи (*друга сторінка*), він містить найменування та номери початкових сторінок усіх розділів, підрозділів, зокрема, вступу, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел, додатків. Усі пункти змісту мають бути зазначені на відповідних сторінках тексту роботи.

Кожний структурний елемент курсової роботи має починатися з нової сторінки.

У **ВСТУПІ** розкривається сутність і стан наукової проблеми та її актуальність, обґрунтування необхідності проведення наукового дослідження, здійснюється огляд психолого-педагогічної літератури з обраної теми, вказується на рівень її вивчення. У *вступі* необхідно визначити об'єкт, предмет, мету і завдання дослідження, вказати методи дослідження, зазначити, у чому полягає теоретичне та практичне значення курсової роботи. Курсова робота може претендувати на певну міру актуальності тільки тоді, коли тема курсової роботи відповідає сучасним потребам психолого-педагогічної практики, а питання, які розкриваються у роботі, важливі для розуміння сутності змісту і структури діяльності сучасного фахівця.

Вступ до курсової роботи подають у наведеній нижче послідовності.

Актуальність теми (*обґрунтування доцільності наукової роботи*). Актуальність проблеми розкривається шляхом стислому аналізу наукових доробок учених з означеної проблеми, здійснено їхній порівняльний аналіз.

Об'єкт дослідження – це система, яка підлягає теоретичному і практичному дослідженню, тобто процес або явище, що спричиняє проблемну ситуацію, і обране для вивчення.

Предмет дослідження міститься в межах об'єкта і конкретизує, що саме в об'єкті буде вивчатись. Об'єкт і предмет дослідження як категорії наукового процесу співвідносяться між собою як загальне і часткове. В

об'єкті виділяється та його частина, яка є предметом дослідження. Саме на нього спрямована основна увага автора курсової роботи.

Мета дослідження полягає у виявленні наукових фактів, формулюванні закономірностей, обґрунтуванні найбільш ефективних шляхів вирішення означеної проблеми. Тому в ній вживаються такі терміни: «визначити», «дослідити», «виявити», «встановити», «обґрунтувати», «довести», «перевірити», «розробити» тощо. Мета розкриває те, що автор хоче визначити при проведенні досліджень: дослідити залежності між чинниками; зв'язки між явищами; розробити умови для усунення недоліків; розкрити можливості вдосконалення процесу; охарактеризувати обставини; простежити розвиток тощо.

Кожна мета роботи репрезентується у вигляді завдань, постановка яких впливає із сучасного стану вирішення питання. Їх реалізація має забезпечити досягнення теоретичної та прикладної мети наукової роботи.

Завдання дослідження – це послідовні етапи дослідницької роботи, спрямовані на досягнення поставленої мети. Завдання повинні розкривати, конкретизувати мету дослідження і в загальному підсумку повинні бути адекватні цій меті.

Обов'язковою вимогою до курсової роботи є логічна відповідність теми дослідження його об'єкту, предмету, меті і завданням.

У курсовій роботі подають перелік використаних **методів дослідження** для досягнення поставленої в роботі мети. Щоб отримати достовірні результати, рекомендується використовувати різноманітні методи. При проведенні психолого-педагогічних досліджень частіше використовуються наступні методи:

теоретичні: аналіз і синтез; порівняння, класифікація, конкретизація, систематизація; узагальнення, моделювання: наочно-образні, вербальні, знакові (символічні) та математичні (перфокарти, графіки) та інші моделі;

емпіричні: спостереження; усне опитування: бесіда, інтерв'ю; письмове опитування: анкетування, тестування, рейтинг; експеримент, узагальнення незалежних характеристик, аналіз документів і продуктів діяльності.

Остаточне редагування вступу має здійснюватись після написання курсової роботи.

ОСНОВНА ЧАСТИНА роботи складається з розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів. Кожний розділ починають з нової сторінки. Основному тексту кожного розділу може передувати передмова з коротким описом вибраного напрямку та обґрунтуванням застосованих методів досліджень. У кінці кожного розділу формулюються висновки зі стислим викладом результатів, що дає змогу вивільнити загальні висновки від другорядних подробиць.

Перший розділ присвячується, як правило, теоретичному обґрунтуванню проблеми. Назва розділу має відображати сутність проблеми. *Не допускається* називати його загальним визначенням «Теоретична частина», «Теоретичний розділ», «Теоретичне обґрунтування» тощо. Він повинен містити 2-3 підрозділи. Невід'ємною частиною першого розділу є огляд наукових джерел з досліджуваного питання. В огляді літератури окреслюють основні етапи розвитку наукової думки з даної проблеми стисло, в аналітичному плані, критично висвітлюють роботи попередників, їхні різні погляди, називають ті питання, що залишилися невирішеними і визначають таким чином місце курсової роботи у розв'язанні проблеми. Бажано завершити огляд літератури коротким резюме щодо необхідності проведення досліджень у даній галузі.

У другому розділі обґрунтовують вибір напрямку досліджень, розробляють загальну методику проведення емпіричного дослідження, наводять методи, методики дослідження описуючи, які шкали цих методик спрямовані на прогнозування відповідних діагностичних вимірів досліджуваної проблеми. Тобто, в основу розділу покладається описання методик та практики роботи з проблеми, що досліджується курсовою роботою. Не допускається називати розділ «Практична частина», «Експериментальна частина». Доцільно називати розділ «Емпіричне вивчення...». У розділі описуються результати спостережень, методик визначення прогностичних критеріїв, результати анкетувань, бесід тощо. Проводиться їхній аналіз, узагальнюються дані, визначаються певні групи даних, тенденції, формулюються практичні висновки і рекомендації. Як правило, другий розділ курсової роботи містить 2-3 підрозділи. Студент повинен висвітлити те нове, що він вносить у розробку проблеми, порівняти його із даними інших дослідників та практиків. Виклад матеріалу підпорядковують одній

провідній ідеї, чітко визначеній автором.

У **ВИСНОВКАХ** викладають найбільш важливі результати, одержані в роботі. У першому пункті висновків коротко оцінюють стан вивчення проблеми. Далі викладаються результати дослідження, які базуються на висновках до кожного розділу. *Найзручніше формулювати висновки у відповідності з поставленими завданнями.* У висновках необхідно наголосити на ефективності пропонованих у курсовій роботі ідей, викласти рекомендації щодо їх використання.

За змістом висновки мають бути пов'язані зі структурою роботи і впливати із завдань дослідження. У висновках лаконічно, чітко, послідовно, цілісно описується зміст роботи загалом. Висновки не містять нових ідей, а лише систематизують основний зміст розділів. Загальні висновки роботи не повинні повторювати висновків розділів, їхній обсяг повинен становити не менше 2-4 сторінки. У кінці висновків зазвичай вказують перспективи подальших досліджень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ відображає обсяг використаних джерел літератури і ступінь рівня досліджуваної теми, засвідчує рівень володіння студентом навичками роботи з науково-методичною літературою. Список використаних джерел містить перелік праць, які було опрацьовано при написанні курсової роботи. У список необхідно включати тільки ті джерела, які безпосередньо використовувалися у роботі і на них є відповідні посилання у тексті. Бібліографічний опис джерел складають відповідно до чинних стандартів з бібліотечної та видавничої справи, міжнародних і державного стандартів з обов'язковим наведенням назв праць.

До **ДОДАТКІВ** доцільно включити допоміжний матеріал, необхідний для повноти сприйняття роботи, а саме: методики, які були апробовані в процесі виконання курсової роботи; таблиці, схеми, рисунки; анкети і опитувальники (як зразок в 1 примірнику); практичні рекомендації. Кожен додаток має свій заголовок і починається з нової сторінки, їх кількість не обмежується. Позначаються вони великими літерами української абетки (*за винятком літер Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, ь*), до прикладу «Додаток А». Нумерація сторінок курсової роботи, на яких розміщені додатки, не проводиться.

ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Оформлення курсової роботи – важливий показник її якісного виконання. Курсова робота повинна характеризуватися не лише належним рівнем змісту, відповідною структурою, але й бездоганним оформленням.

Курсова робота виконується **українською** мовою.

Обсяг курсової роботи повинен становити 30-35 сторінок машинописного тексту без урахування додатків та списку використаних джерел. З них: вступ – 2-3 сторінки; основна частина: 1 розділ – не більше 1/3 всього обсягу роботи, 2 розділ – до 2/3 всього обсягу роботи; висновки – 2-4 сторінки. *Обсяг списку використаних джерел та додатків не входить у розрахунок загального обсягу курсової роботи.*

Рекомендований шрифт – Times New Roman 14 текстового редактора Word з міжрядковим інтервалом 1,5 на аркуші формату А4 з полями відповідно: ліве – 25 мм, праве – 15 мм, верхнє й нижнє – по 20 мм. Абзацний відступ – 1,25 мм.

Виконану роботу друкують з одного боку аркуша білого паперу. Встановлення рамки на сторінці недопустимо.

При виконанні курсової роботи необхідно дотримувати рівномірну щільність, контрастність і чіткість зображення, лінії, букви, цифри й знаки повинні бути чіткими, однаково чорними по всьому тексту.

Кожен розділ слід починати з нової сторінки, відстань між підрозділами, між заголовком і текстом має становити 1 рядок. Нумерація сторінок, розділів, підрозділів, пунктів і підпунктів, рисунків, таблиць подається арабськими цифрами, додатків – великими українськими літерами. Заголовки структурних частин роботи «ЗМІСТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ 1», «РОЗДІЛ 2», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» друкують великими літерами напівжирним шрифтом посередині сторінки. Розділи і підрозділи курсової роботи повинні мати номер і назву, яка лаконічно виражає направленість дослідження в конкретному розділі і підрозділі. Заголовки розділів друкуються великими напівжирними літерами посередині сторінки. Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) напівжирним шрифтом з абзацного відступу під заголовком розділу. Крапку в кінці заголовків розділів і

підрозділів, висновків до підрозділів не ставлять. Звертаємо увагу на те, що *нумерація сторінок у додатках не проводиться*.

Таблиці, рисунки (ілюстрації) подаються безпосередньо після абзацу, де вони згадані вперше або на наступній сторінці: Рисунок 2.3 або Таблиця 1.2 (курсивом), що означає третій рисунок другого розділу або друга таблиця першого розділу. Позначка Таблиця 1.2 ставиться у правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці, який розміщується над таблицею. Позначка Рисунок 1.2, та назву рисунка розміщують під ілюстрацією. Заголовки граф в таблиці слід починати з великої літери, підзаголовки – із малих, якщо вони є продовженням заголовків, та з великих, якщо вони є окремими реченнями. При переносі частини таблиці на інший аркуш слово «Таблиця», номер її і назву вказують один раз справа над першою частиною таблиці, над іншими частинами пишуть слова Продовження таблиці 1.2.

У тексті роботи з метою аргументації власних тверджень чи для критичного аналізу певного положення того чи іншого дослідника необхідно наводити цитати. Цитати подаються в лапках і супроводжуються посиланнями в квадратних дужках на відповідні джерела із зазначенням конкретних сторінок. Загальними вимогами до цитування є: а) текст цитати починається і закінчується лапками і наводиться в тій граматичній формі, в якій він поданий у джерелі, із збереженням особливостей авторського написання; б) цитування повинно бути повним, без довільного скорочення авторського тексту та без перекручень думок автора; в) при цитуванні допускається пропуск слів, речень, абзаців, але без перекручення авторського тексту, що позначається трьома крапками (вони ставляться у будь-якому місці цитати – на початку, всередині, наприкінці); г) кожна цитата обов'язково супроводжується посиланням на джерело; д) при непрямому цитуванні (переказі, викладі думок інших авторів своїми словами) слід бути гранично точним у викладенні думок автора, коректним щодо оцінювання його результатів і давати відповідні посилання на джерело. Якщо у тексті роботи зазначається автор праці звідки взято цитату, то ініціали пишуться перед прізвищем дослідника.

При написанні курсової роботи студент повинен давати посилання на літературні джерела окремі результати з яких наводяться в роботі, або на ідеях і висновках яких розробляються проблеми і питання,

вивченню яких присвячена курсова робота.

Посилання на літературні джерела в тексті наводяться в квадратних дужках [ ]. Крапка ставиться після квадратних дужок. Це може бути посилання на джерело в цілому, наприклад, [6] або на джерело із зазначенням конкретної сторінки, наприклад, [7, с.35]. Якщо джерел, на які посилається студент, декілька, то їх записують у квадратних дужках через крапку з комою, наприклад, [3; 7; 12] або [4, с.12; 9, с.23; 14, с.65]. Посилання дається не тільки після тексту в лапках (цитати), а й у тому разі, коли переказуються думки іншого дослідника. При непрямому цитуванні необхідно бути гранично точним у поданні думок автора, коректним щодо оцінювання результатів його роботи. Повне копіювання не тільки цілих блоків тексту, а й окремих фраз з публікацій без посилання на джерело не дозволяється. При посиланні номер джерела повинен відповідати його бібліографічному опису в списку використаних джерел.

Список використаних джерел є обов'язковим елементом курсової роботи. Змістовність списку дає уявлення про те, наскільки глибоко студент зумів вивчити стан досліджуваної проблеми, наскільки глибоко він володіє предметом дослідження. За рахунок включеного у курсову роботу списку використаних джерел стає можливим скоротити деякі цитовані матеріали та виклад окремих положень у тексті. У списку використаних джерел подається перелік підручників, посібників, статей із журналів, брошур, довідників, інтернет-посилань і т.д., що використовувались у час виконання роботи (*не менше 35 найменувань*), який укладається відповідно до вимог оформлення списку бібліографічних джерел. Список джерел виконують в алфавітному порядку.

ЗАХИСТ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсові роботи оцінюються науковим керівником та проходять процедуру захисту.

Не пізніше ніж за два тижні до захисту студент подає курсову роботу науковому керівникові, котрий її рецензує та оцінює.

Досвід рецензування науковими керівниками курсових робіт

показує, що у курсових роботах найчастіше трапляються такі **недоліки**:

- зміст роботи не узгоджений із темою (фактично розкриваються питання, не передбачені темою);
- матеріал викладається неструктуровано, безсистемно;
- текст містить логічні помилки, простежується невміння виокремити головне та суттєве;
- матеріал роботи являє собою перепис тексту із друкованих чи Інтернет – джерел, без посилань на них;
- робота практично не містить узагальнення літературних джерел або невдало поєднує теорію та результати експериментального дослідження.

Зазначені недоліки (та інші невідповідності у курсовій роботі) є підставою для незадовільної оцінки. У разі незадовільної оцінки курсову роботу разом із рекомендаціями керівника повертають студенту, який повинен доопрацювати її з урахуванням зауважень і подати на повторне рецензування та остаточне оцінювання роботи науковим керівником. З позитивною рецензією наукового керівника курсова робота подається до захисту.

Захист проходить на засіданні комісії із захисту курсових робіт з дисциплін вільного вибору студентів. Членами комісії є викладачі кафедри педагогіки початкової освіти – наукові керівники курсових робіт. Захист відбувається у присутності студентів, допущених до захисту.

Процедура захисту курсової роботи передбачає:

1. Доповідь студента, у якій стисло (7 – 10 хвилин) повідомляються основні положення виконаної курсової роботи: тема, об'єкт, предмет, мета, завдання дослідження; висновки щодо теоретичного аналізу проблеми дослідження; основні результати емпіричного дослідження; загальні висновки.

2. Відповіді студента на запитання стосовно роботи, поставлені членами комісії та присутніми студентами. Захист курсової роботи є відповідальним етапом у процесі її виконання. Оцінка курсової роботи може бути змінена під час захисту: знижена, якщо студент не дав повної, змістовної відповіді на поставлені питання, або підвищена, якщо студент аргументовано доводить свою обізнаність у проблематиці дослідження.

ОЦІНЮВАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Якість виконання курсової роботи та результати її захисту оцінюються за шкалою оцінювання ECTS, відповідно до якої вихідною кількістю балів при рецензуванні і захисті наукового дослідження вважається 100 балів. За якість роботи і рівень наукової та практичної підготовки студента відповідно до національної шкали виставляються оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно».

Шкала оцінювання курсової роботи

Університетська шкала	Національна шкала		Шкала ECTS
90-100	5	Відмінно	A
80-89	4	Добре	B
70-79			C
60-69	3	Задовільно	D
50-59			E
25-49	2	Незадовільно	FX
0-24			F

«Відмінно» (90-100 балів) ставиться студентам за умови повного розкриття теми і мети дослідження, дотримання усіх вимог до виконання й оформлення курсової роботи, наявності в ній елементів самостійного наукового аналізу, чіткого формулювання результатів дослідження і логічних висновків, які розкривають поставлені завдання, творчого підходу до висвітлення досліджуваної проблеми, дотримання акуратності в оформленні курсової роботи. Доповідь студента на захисті логічна і змістовна, відображає зміст курсової роботи, проголошена вільно, відповіді на запитання правильні і логічно аргументовані.

«Добре» (70-89 балів) виставляється студенту, тема роботи якого розкрита, але мають місце незначні недоліки в оформленні теоретичної чи практичної частини дослідження, поверхово зроблений аналіз літературних джерел, недостатньо вдало сформульовані результати дослідження й висновки, робота загалом оформлена згідно з чинними вимогами, проте містить окремі несистематичні помилки та стилістичні огріхи. Доповідь на захисті логічна, але відображає не всі змістові акценти курсової роботи, відповіді на запитання правильні і стислі.

«Задовільно» (50-69 балів) студент отримує, якщо недостатньо розкрита тема роботи, її зміст не відповідає в повній мірі меті дослідження, здійснено поверхневий аналіз теоретичних засад дослідження, наявний недостатній обсяг фактичного матеріалу, розділи мають реферативний характер, не містять аналізу літературних джерел та елементів наукового дослідження, висновки сформульовані з надмірною узагальненістю, має місце неправильне оформлення курсової роботи. Доповідь на захисті прочитана за текстом, не всі відповіді на запитання правильні і повні.

«Незадовільно» (0-49 балів) ставлять студенту у тому випадку, коли не розкрита тема дослідження, мета і зміст роботи погано пов'язані між собою, відсутній аналіз літературних джерел, переважає описовість і реферативність матеріалу, виконання дослідження має випадковий, несистемний характер, висновки не видаються достовірними, мають місце суттєві огріхи в оформленні курсової роботи. Доповідь на захисті прочитана, відповіді на запитання комісії неточні або неповні. Як правило, така курсова робота до захисту не допускається.

Оцінювання якості виконаної курсової роботи здійснюється за такими критеріями: актуальність обраної теми та ступінь її розробки; чіткість формулювання мети і завдань дослідження; повнота охоплення літературних джерел та наявність їх критичного огляду; творчий підхід до написання курсової роботи та самостійність викладення матеріалу; якість, логічність та аргументованість отриманих результатів; дотримання вимог до оформлення структурних частин курсової роботи; змістовність та логічність доповіді студента під час захисту про основні результати дослідження; правильність і чіткість відповідей на запитання членів комісії та осіб, присутніх на захисті.

ОРИЄНТОВНА ТЕМАТИКА КУРСОВИХ РОБІТ

Вибірковий блок «Англійська мова і література»

1. Модернізація змісту навчання англійської мови в початковій школі.
2. Використання автентичних матеріалів у процесі формування англомовної аудитивної компетенції учнів початкової школи.
3. Використання ігрових завдань як засобу формування і розвитку граматичних компетенцій учнів ПШ.
4. Використання Інтернет-ресурсів у процесі формування писемної мовленнєвої компетенції учнів ПШ (на матеріалі англійської мови).
5. Методика навчання письма на уроках англійської мови в початковій школі.
6. Формування навичок англійського писемного мовлення на початковому етапі вивчення мови.
7. Методика ознайомлення учнів 1 класу з фонетичними одиницями англійської мови.
8. Вироблення навичок каліграфічного письма в першокласників (на матеріалі англійської мови).
9. Формування навички читання в період навчання грамоти (на матеріалі англійської мови).
10. Методика навчання раннього читання (на матеріалі англійської мови).
11. Розвиток мовлення молодших школярів на уроках навчання грамоти (на матеріалі англійської мови).
12. Методика проведення словникової роботи в період навчання грамоти (на матеріалі англійської мови).
13. Ігрові ситуації та дидактичні ігри в період навчання грамоти (на матеріалі англійської мови).
14. Методика опрацювання тексту та сюжетного малюнка на уроках англійської мови.
15. Збагачення словникового запасу учнів першого класу (на матеріалі англійської мови).

16. Розвиток творчих здібностей молодших школярів на уроках англійської мови.
17. Словниково-логічні вправи як засіб розвитку логічного мислення молодших школярів на уроках англійської мови.
18. Організація самостійної роботи учнів на уроках англійської мови.
19. Організація позакласного читання молодших школярів (на матеріалі англійської мови).
20. Особливості уроків навчання англійської мови в малочисельній школі.
21. Казки Василя Сухомлинського як засіб комунікативної спрямованості уроків англійської мови на початковому етапі навчання.
22. Реалізація принципу наочності на уроках англійської мови в початковій школі.
23. Особливості підготовки і проведення нестандартних уроків з англійської мови.
24. Формування і розвиток умінь та навичок діалогічного мовлення на початковому етапі навчання англійської мови.
25. Методика формування іншомовної граматичної компетенції учнів початкової школи.
26. Методика формування іншомовної лексичної компетенції учнів початкової школи.
27. Нестандартні уроки англійської мови у початковій школі.
28. Особливості формування монологічного мовлення учнів на уроках англійської мови.
29. Використання елементів драматизації у процесі формування англійської діалогічної компетенції молодших школярів.
30. Навчання монологічного мовлення учнів на початковому етапі вивчення англійської мови.
31. Шляхи навчання діалогічного мовлення учнів на початковому етапі вивчення англійської мови.
32. Навчання монологічного мовлення з використанням віртуальних екскурсій на уроках англійської мови в початковій школі.
33. Сюжетно-рольові ігри як засіб розвитку діалогічного мовлення молодших школярів (на матеріалі англійської мови).
34. Навчально-мовленнєві ситуації як засіб розвитку діалогічного мовлення молодших школярів (на матеріалі англійської мови).

35. Формування в учнів 3-4 класів уміння працювати зі словником (на матеріалі англійської мови).
36. Методика навчання молодших школярів усних переказів (на матеріалі англійської мови).
37. Шляхи попередження та подолання мовних помилок в англійському усному та писемному мовленні молодших школярів.
38. Методика ознайомлення молодших школярів із синонімами, антонімами, омонімами, багатозначними словами (на матеріалі англійської мови).
39. Система роботи із закріплення та активізації англійського словника дітей молодшого шкільного віку.
40. Дидактичні ігри як засіб активізації лексичного запасу молодших школярів (на матеріалі англійської мови).
41. Виховний потенціал уроків з вивчення англійської лексики в початкових класах.
42. Місце і роль аутентичної лексики у системі навчання англійської мови дітей молодшого шкільного віку.
43. Розвиток пізнавальної активності та самостійності молодших школярів під час ознайомлення із аутентичними творами на уроках англійської мови.
44. Дидактичні ігри та конкурси як засіб розвитку пізнавальної діяльності учнів під час роботи з англійським реченням.
45. Формування навичок усвідомленого читання в початкових класах (на матеріалі англійської мови).
46. Формування навичок правильного читання в початкових класах (на матеріалі англійської мови).
47. Методика роботи з ілюстраціями, загадками, прислів'ями на уроках англійської мови в початкових класах.
48. Методика використання сучасних навчальних гаджетів на уроках англійської мови в початковій школі.
49. Нові експериментальні дослідження в галузі методики навчання читання на уроках англійської мови.
50. Нетрадиційні методики вивчення англійської мови в початкових класах та їх вплив на формування англомовної компетентності учнів.
51. Методика проведення інтегрованих уроків англійської мови в початковій школі.

52. Цінність казки як літературного жанру для розвитку творчості та уяви молодших школярів на уроках англійської мови.
53. Роль прислів'їв та загадок у розвитку творчих здібностей та логічного мислення молодших школярів на уроках англійської мови.
54. Використання малих фольклорних жанрів на уроках англійської мови з метою формування соціокультурної компетентності молодших школярів.
55. Активізація розумової діяльності учнів 1-4 класів на уроках англійської мови засобами складання ребусів, загадок, прислів'їв, кросвордів.
56. Формування в учнів початкової школи навичок читання з використанням технології диференційованого навчання на уроках англійської мови.
57. Використання виховного змісту казки на уроках англійської мови в початковій школі.
58. Морально-етичне виховання учнів на традиціях українського та англійського народів на уроках англійської мови (3-4 класи).
59. Ознайомлення з традиціями і звичаями англійського народу на уроках англійської мови (3-4 класи).
60. Використання англійського фольклору на уроках англійської мови у початковій школі.
61. Формування знань про культуру англійських країн на уроках англійської мови у 3-4 класах.
62. Формування моральних цінностей школярів на уроках англійської мови як протидія кібербулінгу в початковій школі.
63. Використання інтерактивних технологій для формування іншомовної комунікативної культури учнів початкової школи.
64. Використання англійської та американської поезії як засобу естетичного виховання молодших школярів.
65. Формування критичного мислення учнів засобами інтерактивних методів навчання на уроках англійської мови в початкових класах.
66. Казка як засіб формування позитивної мотивації учнів до вивчення англійської мови.
67. Вплив методики Марії Монтесорі на формування країнознавчої компетенції молодших школярів.

68. Активізація англійського словника молодших школярів під час проведення тематичних позакласних заходів.
69. Рольова гра як засіб інтенсифікації навчання молодших школярів англійської мови.
70. Організація позакласної роботи як засіб підвищення мотивації учнів до вивчення англійської мови.
71. Використання рухливих ігор на уроках англійської мови та їх вплив на якість навчання.
72. Способи презентації граматичного матеріалу в підручниках з англійської мови в початковій школі.
73. Розвиток навичок усного англійського мовлення молодших школярів засобами гри.
74. Інноваційні технології навчання іноземних мов як засіб фасилітації формування іншомовної компетентності учнів початкової школи.
75. Організація уроку англійської мови в початкових класах за системою М. Монтесорі.
76. Ситуація як засіб формування соціолінгвістичної та соціокультурної компетенції учня початкової школи.
77. Формування англійськомовної комунікативної компетентності молодших школярів засобами цифрових навчальних інструментів.
78. Формування цифрової компетентності молодших школярів на уроках англійської мови.
79. Розвиток творчого потенціалу учнів початкової школи засобами англійськомовних мобільних додатків.
80. Формування соціокультурної компетентності молодших школярів засобами використання матеріалу дисципліни «Країнознавство».

Вибірковий блок «Практична психологія»

1. Психологічні особливості адиктивної поведінки молодших школярів.
2. Казкотерапія у роботі практичного психолога з молодшими школярами.
3. Формування мотиваційної сфери молодших школярів.
4. Мотивація як основа ефективності пізнавальної діяльності молодших школярів.

5. Особливості формування етнічної ідентичності особистості молодшого школяра.
6. Етнопсихологічні особливості міжособистісного спілкування в початковій школі.
7. Вплив гірського середовища на розвиток комунікативних умінь учнів Нової української школи.
8. Етнокультурний потенціал Карпатського регіону як складова професійної підготовки майбутніх учителів Нової української школи.
9. Формування етнокультурної компетентності молодших школярів.
10. Теоретичні засади використання гуцульської етнокультури у процесі духовно-морального виховання молодших школярів.
11. Використання етнокультурних традицій Гуцульщини у навчанні та вихованні молодших школярів .
12. Сім'я і формування українського національного характеру молодших школярів.
13. Вплив історичних та релігійних чинників на формування української самосвідомості молодших школярів.
14. Технології ефективного спілкування у конфлікті.
15. Внутрішньоособистісні конфлікти та шляхи їх подолання.
16. Міжособистісні конфлікти у середовищі початкової школи.
17. Міжгрупові конфлікти та методи їх вирішення.
18. Чинники конфліктності відносин між батьками і дітьми.
19. Психологічне здоров'я сучасної сім'ї.
20. Роль учителя початкової школи у врегулюванні конфліктів між учнями.
21. Конфлікти між учителями та учнями, їх особливості, об'єктивні та суб'єктивні причини виникнення.
22. Булінг як актуальна соціально-педагогічна проблема та шляхи її вирішення.
23. Підходи до розуміння булінгу як форми шкільного насильства.
24. Мобінг як форма психологічного насилля у шкільному колективі.
25. Мобінг – «антидискримінаційний» тренд сучасності.
26. Профілактика мобінгу в освітньому середовищі початкової школи.
27. Кібермобінг як сучасна форма агресії в середовищі початкової школи.
28. Медіація в початковій школі: нові шляхи порозуміння.

29. Арт-терапевтичні технології у вирішенні конфліктів у середовищі початкової школи.

30. Особливості та механізми застосування медіа-арт-терапії у вирішенні конфліктів у початковій школі.

Вибірковий блок «Інклюзивна освіта»

1. Сучасні тенденції розвитку освіти дітей з особливими освітніми потребами в Україні.
2. Організація психолого-педагогічного супроводу учнів із порушеннями у розвитку.
3. Особливості адаптації навчального середовища до можливостей учнів з особливими освітніми потребами.
4. Реформування спеціальної освіти в Україні: соціально-педагогічний аспект.
5. Особливості функціонування загальноосвітніх закладів з інклюзивним навчанням у Карпатському регіоні.
6. Шляхи та специфіка організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти.
7. Чинники впливу на появу різних видів порушень у дітей молодшого шкільного віку гірської місцевості.
8. Формування психологічної готовності педагогів сільської школи до взаємодії з учнями з особливими освітніми потребами.
9. Види адаптації та модифікації і їх практична реалізація.
10. Формування соціальних навичок в учнів з особливими освітніми потребами у процесі їх навчання у ЗЗСО.
11. Виховання толерантного ставлення в учнів початкових класів ЗЗСО до осіб з особливими освітніми потребами на основі кращих традицій гуцульського етносу.
12. Упровадження інклюзивної освіти у ЗЗСО сільської місцевості України.
13. Інклюзивне виховання учнів з порушеннями у розвитку на базі кращого досвіду родинного виховання українського народу.
14. Професійна діяльність учителя в умовах інклюзивного середовища.

15. Індивідуалізоване навчання учнів з особливими освітніми потребами та його реалізація на практиці.
16. Уроки толерантності у школі: зміст, мета та основні завдання.
17. Педагогічні умови створення інклюзивного середовища у ЗЗСО.
18. Співпраця батьків та педагогів навчального закладу у процесі упровадження інклюзивної освіти.
19. Основні форми, методи та прийоми навчання учнів з порушеннями мовлення.
20. Класифікація видів порушень розвитку молодших школярів.
22. Форми організації інклюзивного навчання в ЗЗСО.
23. Сутність, функції та структура методів інклюзивного навчання.
24. Практика використання базових моделей інклюзивної освіти молодших школярів з особливими освітніми потребами у школах м. Івано-Франківська.
25. Портфоліо учнів з особливими освітніми потребами як засіб оцінювання індивідуальних досягнень.
26. Форми роботи педагога з батьками учнів з порушеннями розвитку.
27. Організація позаурочної діяльності з учнями з особливими освітніми потребами.
28. Основні напрями та принципи організації психолого-педагогічного супроводу в умовах інклюзивного навчального закладу.
29. Специфіка діяльності асистента вчителя у процесі супроводу учнів з порушеннями аутистичного спектру.
30. Особливості управління малочисельною ЗЗСО з інклюзивним навчанням.
31. Причини, що впливають на гальмування упровадження інклюзивної освіти у школах гірського регіону.
32. Інноваційна діяльність педагога інклюзивного навчального закладу.
33. Види арт-терапевтичних прийомів та методів і їх використання у навчально-виховному процесі школи з інклюзивним навчанням.
34. Сучасні стратегії упровадження освітньої інклюзивної практики у західних областях України.
35. Освітній потенціал різних типів навчальних закладів в організації інклюзивного навчання.
36. Використання елементів козацької педагогіки в інклюзивному навчанні молодших школярів з порушеннями розвитку.

37. Основні етапи супроводу молодших школярів з порушеннями психофізичного розвитку.
38. Діяльність інклюзивно-ресурсних центрів Івано-Франківщини: функціонально-змістові характеристики.
39. Форми і методи психо-корекційної роботи з учнями з порушеннями у розвитку.
40. Структура уроку у ЗЗСО з інклюзивним навчанням.
41. Шляхи підвищення академічної успішності учнів з гіперактивністю та дефіцитом уваги.

Вибірковий блок «Музика»

1. Основні тенденції та шляхи музичної освіти дітей у Новій українській школі.
2. Музичний фольклор Українських Карпат як засіб морально-естетичного виховання молодших школярів.
3. Вивчення елементів народних традиційних свят Карпатського регіону на уроках музичного мистецтва.
4. Використання дитячого фольклору Прикарпаття на уроках музичного мистецтва та у позакласній роботі.
5. Використання етнорегіонального музичного матеріалу у гірських школах Українських Карпат.
6. Організація і проведення позакласних музично-творчих занять з учнями початкових класів гірських шкіл Карпатського регіону.
7. Використання ігрових форм роботи на уроках музичного мистецтва у початкових класах.
8. Ігрова діяльність як засіб активізації музичної творчості молодших школярів.
9. Особливості розвитку дитячих голосів у молодшому шкільному віці.
10. Розвиток музично-сенсорних здібностей першокласників.
11. Аналіз зарубіжних концепцій музичного виховання дітей.
12. Педагогічні умови активізації музичного сприймання у дітей молодшого шкільного віку.

13. Музично-дидактичні ігри як засіб розвитку музикальності у першокласників.
14. Використання народних традицій у музично-естетичному вихованні молодших школярів.
15. Методи формування вокально-хорових навичок в учнів початкових класів.
16. Творча діяльність як засіб музичного виховання молодших школярів.
17. Ігрова діяльність як засіб активізації процесу засвоєння музичної грамоти молодшими школярами.
18. Музично-ритмічне виховання молодших школярів.
19. Методика освоєння гри на дитячих музичних інструментах.
20. Аналіз теоретичних засад системи музичного виховання Карла Орфа.
21. Аналіз теоретичних засад системи музичного виховання Золтана Кодая.
22. Використання міжпредметних зв'язків на уроці музичного мистецтва як засіб активізації музичного сприймання учнів.
23. Гра на музичних інструментах як засіб творчого розвитку учнів молодшого шкільного віку.
24. Творча самореалізація дітей на уроках музичного мистецтва як пріоритетний напрям роботи музиканта-педагога.
25. Використання казкових сюжетів на уроках музичного мистецтва у початковій школі.
26. Розвиток емоційного сприймання музичного мистецтва у молодших школярів.
27. Ігрові прийоми формування вокальних навичок у молодших школярів.
28. Розвиток музично-пізнавальної самостійності молодших школярів.
29. Особливості музичного виховання учнів із затримкою психічного розвитку.
30. Використання казок В.О.Сухомлинського на уроках музичного мистецтва у початкових класах.
31. Музичне виховання дітей в сім'ї.
32. Музика як засіб валеологічного виховання молодших школярів.
33. Методична робота вчителя над дитячою оперою у початкових класах.
34. Інсценування пісень на уроці музичного мистецтва.

35. Формування початкових знань про музичне мистецтво у першокласників.
36. Організація музично-ритмічної діяльності молодших школярів на уроках музичного мистецтва.
37. Особливості сприймання музики першокласниками.
38. Активізація творчого розвитку дітей засобами позакласної музично-виховної роботи.
39. Художня інтеграція на уроках музичного мистецтва.
40. Шляхи реалізації міжпредметних зв'язків на уроках музичного мистецтва у початковій школі.
41. Художня персоніфікація явищ природи як методичний прийом проведення нестандартного уроку музичного мистецтва.
42. Естетичне виховання молодших школярів засобами інтегрованого впливу музики і природи.
43. Театральний компонент у професійній діяльності музиканта-педагога.
44. Використання етнорегіональних елементів на уроці музичного мистецтва.
45. Особливості засвоєння першокласниками музичних понять і термінів у процесі художньо-творчої діяльності.
46. Підготовка вчителя до вивчення творчості Т. Г. Шевченка на уроках музичного мистецтва.
47. Музичне виховання учнів у позаурочний час.
48. Дидактичний вірш як засіб активізації пізнавальної музично-творчої діяльності учнів початкових класів.
49. Творчо-пошукова діяльність молодших школярів на уроках музичного мистецтва.
50. Виховний потенціал українських народних колискових пісень.
51. Роль державних і народних символів України в національно-патріотичному вихованні учнів на уроках музичного мистецтва та в позакласній роботі.
52. Аналіз системи музичної освіти школярів з загальноосвітніх закладах Республіки Польща.
53. Реалізація принципу наступності в естетичному вихованні дітей дошкільного та молодшого шкільного віку засобами музичного мистецтва.

54. Музичні ігри Василя Верховинця як засіб формування творчих здібностей молодших школярів.
55. Українська народна пісня як основа репертуару дитячого хорового колективу.
56. Використання народної й авторської казки у різноманітних видах музичної діяльності.
57. Система музично-ритмічного виховання Еміля Жака-Далькроза.
58. Педагогічні ідеї М. Леонтовича у контексті розвитку європейської музичної педагогіки.
59. Музично-педагогічна концепція Б.Л. Яворського.
60. Основні тенденції та шляхи музичної освіти дітей у Новій українській школі.
61. Педагогічні ідеї В. Верховинця та його методика музичної освіти дітей.
62. Використання інформаційних технологій у музичному вихованні молодших школярів.
63. Використання гуцульського фольклору у розвитку творчої активності учнів.
64. Родинні традиції у музично-естетичному вихованні молодших школярів.

ДОДАТКИ

Додаток А

Зразок оформлення титульної сторінки курсової роботи

Державний вищий навчальний заклад
«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»
Кафедра педагогіки початкової освіти

КУРСОВА РОБОТА (ПРОЕКТ)

з _____
(назва навчальної дисципліни)

на тему _____
_____

Студента (ки) ____ курсу, групи ____
напряму підготовки (спеціальності)

_____

(прізвище та ініціали студента (ки))
Керівник _____

_____

(посада, вчене звання, науковий ступінь,
прізвище та ініціали)

Національна шкала: _____
Університетська шкала: _____

Члени комісії: _____

(підпис) (прізвище та ініціали)

_____

(підпис) (прізвище та ініціали)

_____

(підпис) (прізвище та ініціали)

м. Івано-Франківськ - 20__ рік

Зразок оформлення змісту курсової роботи

ЗМІСТ

ВСТУП.....

РОЗДІЛ 1. ЗАГОЛОВОК РОЗДІЛУ.....

1.1 Заголовок підрозділу.....

1.2 Заголовок підрозділу.....

1.3 Заголовок підрозділу.....

Висновки до розділу 1.....

РОЗДІЛ 2. ЗАГОЛОВОК РОЗДІЛУ.....

2.1 Заголовок підрозділу.....

2.2 Заголовок підрозділу.....

2.3 Заголовок підрозділу.....

Висновки до розділу 2.....

ВИСНОВКИ.....

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....

ДОДАТКИ.....

Рецензія наукового керівника на курсову роботу

РЕЦЕНЗІЯ

на курсову роботу

з _____

(назва навчальної дисципліни)

студ. _____ курсу _____

(прізвище, ініціали)

Факультет, інститут _____

Спеціальність _____

Рецензент _____

(прізвище, ініціали)

Робота допущена до захисту.

« ____ » _____ 20__ р.

Рецензент _____

підпис

Робота захищена з оцінкою _____

« ____ » _____ 20__ р.

Члени комісії:

**Приклади оформлення бібліографічного опису
у списку використаних джерел**

КНИГИ

Однотомні видання

Один автор

Федорова Л.Д. З історії пам'яткоохоронної та музейної справи у Наддніпрянській Україні. 1870-ті -1910-ті рр. Київ, 2013. 373 с.

Два і більше авторів

Zhovinsky E.Ya., Kryuchenko N.O., Paparyha P.S. Geochemistry of Environmental Objects of the Carpathian Biosphere Reserve. Kyiv, 2013. 100 p.

Без автора

Збірник

Софія Київська: Візантія. Русь. Україна. Вип. II. Київ, 2012. 464 с.

Багатотомні видання

Енциклопедія історії України: у 10 т. Київ: Наук. думка, 2013. Т. 10. 784 с.

Газета

Світ: всеукр. тижн. / засн.: Мін-во освіти і науки України, Нац. акад. наук України. 1997, квітень . Київ. Щотиж. 1997, № 1–5.

Журнал

Вісник Національної академії наук України: загальнонаук. журн. / засн.: Нац. акад. наук України. 1928, жовтень Київ. Щоміс. 2016, № 1–12.

ІНШІ ВИДАННЯ

Законодавчий матеріал

Про видавничу справу: Закон України від 05.06.1997 № 318/97-ВР. Київ: Парламентське видавництво, 2015. 24 с.

Правила

Правила пожежної безпеки в Україні. Затв. Мін-вом внутріш. справ України 30.12.2014. Чинний від 10.04.2015. Київ: Техніка, 2003. 157 с.

Каталог

Національна академія наук України. Анотований каталог книжкових видань 2008 року Київ: Академперіодика, 2009. 444 с.

Автореферат дисертації

Старовойт С. В. Видавнича діяльність Національної академії наук України у 1918–1933 рр. : автореф. дис. ... канд. іст. наук. Київ, 2003. 20 с.

Дисертації

Воскобойнікова-Гузєва О.В. Бібліотечно-інформаційна сфера України в контексті соціальних трансформацій кінця ХХ ст. – 10-х років ХХІ ст.: концепції стратегічного розвитку, динаміка змін, перспективи: дис. ... д-ра наук із соц. комунік.: 27.00.03 / Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Київ, 2014.

Основні методи психологічного дослідження

Спостереження – це цілеспрямоване сприйняття будь-якого психологічного явища, у процесі якого дослідник одержує конкретний фактичний матеріал. При цьому ведуться записи (протоколи) спостережень. Спостереження проводять звичайно за заздалегідь складеним планом з виділенням конкретних об'єктів спостереження. Можна виокремити такі етапи спостереження:

- визначення завдань і мети (для чого, з якою метою ведеться спостереження);
- вибір об'єкта, предмета і педагогічної ситуації (що спостерігається);
- вибір способу спостереження, який щонайменше впливає на досліджуваний об'єкт і найкраще забезпечує збирання необхідної інформації (як спостерігати);
- вибір способів реєстрації того, що спостерігається (як вести записи);
- обробка й інтерпретація отриманої інформації (який результат).

Розрізняють спостереження включене, коли дослідник стає членом тієї групи, в якій ведеться спостереження, і невключене – «збоку»; відкрите і приховане (інкогніто); суцільне і вибіркове.

Спостереження – доступний метод, але на результати спостереження впливають особистісні властивості (установки, інтереси, психічні стани) дослідника. На відміну від повсякденного спостереження, психологічне спостереження, спеціально здійснюється дослідником, завжди має бути цілеспрямованим, певною мірою спланованим, пошуковим. Цей метод дає змогу швидко одержати інформацію, вивчити й проаналізувати явища і процеси в природних умовах. Але спостереженню не притаманні повторюваність і стійкість, тому психолог-дослідник може випадково помітити (чи, навпаки, не помітити) яку-небудь важливу обставину, факт, подію тощо. Спостереження за тим чи іншим психологічним феноменом допомагає побачити зовнішнє і не завжди розкриває його причини, тобто сутнісні, внутрішні. Тому необхідно постійно збирати інформацію методом

спостереження для того, щоб мати можливість відстежити методики, технології, стан навчально-виховного процесу тощо.

Важливим способом дослідницької роботи є **опитування**.

Методи опитування – це бесіда, інтерв'ю, анкетування. Вони можуть бути усними і письмовими. Усні опитування – це довільна бесіда та інтерв'ю як цілеспрямована співбесіда з респондентами (педагогами, студентами, їхніми друзями чи батьками за спеціально підготовленими запитаннями чи програмами. Бесіда – самостійний чи додатковий метод психологічного дослідження, який застосовується з метою одержання необхідної інформації для роз'яснення того, що не було зрозуміло при спостереженні. Бесіду проводять за наміченим заздалегідь планом з виділенням питань, що потребують з'ясування, у вільній формі без запису відповідей співрозмовника. Різновидом бесіди є інтерв'ювання, привнесене в психологію та педагогіку із соціології. При інтерв'юванні дотримуються заздалегідь намічених питань у визначеній послідовності. Під час інтерв'ю відповіді записують відкрито. Для одержання більш достовірної інформації необхідно створити атмосферу довіри між особами, які розмовляють, дотримуватися почуття міри в тривалості опитування, тому що будь-яке перенавантаження за часом, кількістю питань і складністю їхнього змісту знижує повноту і вірогідність одержуваної інформації. Не можна забувати, що в груповому інтерв'ю люди (і дорослі, і діти) намагаються перед іншими виглядати кращими, розумнішими, більш обізнаними, прагнуть здаватися більш «начитаними», цікавими. У зв'язку з цим можливе зниження вірогідності інформації.

Результативний метод дослідно-експериментальної роботи – анкетування.

Анкетування – вид письмового опитування. Це метод масового збирання матеріалу за допомогою анкети. Ті, кому адресовані анкети, дають письмові відповіді на запитання. Бесіду й інтерв'ю називають опитуванням «віч-на-віч», анкетування – заочним опитуванням. Анкетування на відміну від бесіди пропонує більш тверду логічну конструкцію, що залишається незмінною протягом усього опитування. У цього методу багато незаперечних переваг: він дає змогу за порівняно

короткий термін зібрали інформацію від великої групи людей. За умови правильно проведеного анкетування виключається можливість взаємного впливу опитуваних осіб. Але анкетування потребує значного часу для обробки здобутих результатів та їх аналізу, адже, якщо навіть попросити відповіді лише на три запитання 50 учителів і 100 учнів, ми одержимо одразу 450 відповідей. Анкети поділяють на відкритті (коли не обмежуються варіанти відповідей на запитання) і закриті (коли можливий вибір відповідей обмежується заздалегідь підготовленими їх варіантами). Для одержання більш точних даних користуються анкетами закритого типу. Особливість їх у тому, що відповіді в такому разі легше зіставити і статично обробити. Суттєво, що результативність бесіди, інтерв'ювання, анкетування багато в чому залежать від змісту і структури пропонованих запитань. Плани бесіди, інтерв'ю і анкети – це перелік питань (опитувальник). Розробка опитувальника припускає:

- визначення характеру інформації, яку необхідно одержати;
- формулювання пропонованих запитань;
- складання першого плану опитувальника і його попередню перевірку шляхом пробного дослідження;

Корисний матеріал може дати вивчення продуктів діяльності досліджуваних: письмових, графічних, творчих і контрольних робіт, малюнків, креслень, деталей, зошитів з окремих дисциплін тощо. Ці роботи можуть дати необхідні відомості про індивідуальність людини, яка бере участь у дослідженні, про досягнутий нею рівень умінь і навичок з тієї чи іншої галузі.

У сфері психологічного дослідження явищ реальної дійсності важливим є застосування методу тестування.

Тестування – це метод виявлення визначених якостей особистості й інтенсивності їх виразності за допомогою серії іспитів (питань, задач, ситуацій тощо), тобто це спосіб психологічної діагностики, що використовує стандартизовані запитання і завдання (тести), які мають визначену шкалу значень. Тест стандартизований, обмежений за часом. Він дає можливість із заздалегідь установленим ступенем імовірності визначити актуальний, наявний у людини на цей момент рівень знань, відносно стійкі особистісні властивості (у тому числі вміння і навички) і зразки, стійкі риси поведінки. Тести дають можливість одержати якісні

та кількісні оцінки вимірюваних характеристик. Так, знання у результаті проведення тестів на використання структури потреб і мотивів учасників міжособистісних взаємодій дають змогу знаходити найбільш ефективні стимули і шляхи підвищення ретельності цих учасників, а також властиві їм якості особистості. Тестування допомагає вчасно виявляти особливості певних психологічних ситуацій, провести правильну психодіагностику та знаходити шляхи оптимізації розвитку мотиваційної сфери учасників взаємодій. Метод тестів застосовується для визначення індивідуальних відмінностей дає можливість визначити актуальний рівень розвитку суб'єкта, властиві йому навички, знання, особистісні характеристики тощо. Відомі різні види тестів: досягнень, інтелекту, проєктивні, особистісні, креативності. Використання тестів допомагає: об'єктивно оцінювати психологічні явища та процеси; переборювати помилкові стереотипи сприйняття; коригувати поведінку особистості в напрямі успішної реалізації нею цілей. Накопичуючи та систематизуючи факти, треба вміти визначити їх достовірність і типовість, найсуттєвіші ознаки для наукової характеристики, аналізу, порівняння, конкретизації, узагальнення. Аналіз зібраних матеріалів слід проводити систематизовано, враховуючи усі сторони соціальної активності та діяльності людини. При цьому треба враховувати специфіку методів теоретичного аналізу.

Теоретичний аналіз – це виділення і вивчення окремих сторін, ознак, особливостей, властивостей, психологічних явищ. Аналізуючи окремі факти, обґрунтовуючи, систематизуючи їх, виявляється в них загальне і особливе, встановлюється загальний принцип чи правило. Аналіз супроводжується синтезом, який допомагає проникнути в сутність психологічного феномену, що досліджується. Порівняння передбачає зіставлення отриманих результатів з цілями, що намічалися. Будь-яка оцінка завжди є порівнянням з ідеальним чи оптимальним. Але важливо зіставляти не тільки з тим, що повинно бути, але й з тим, що було раніше та, що дає змогу побачити позитивні зрушення, тобто динаміку психологічного процесу. Порівняння, як розумова процедура, є досить продуктивною під час аналізу психологічної інформації. Узагальнення припускає логічний перехід від одиничного до загального, від менш загального до більш загального судження, знання. Найчастіше

узагальнення інформації під час аналізу доцільно поєднувати з виділенням головного, істотного, абстрагуванням.

Конкретизація – логічна форма, протилежна абстракції. Це розумовий процес трансформації предмета в реальність з виокремлених раніше абстракцій. Під час конкретизації поняття збагачуються новими ознаками, тому що вона спрямована на висвітлення розвитку предмета як цілісної системи. Конкретним у такому разі називають єдність різноманітного, поєднання багатьох ознак, якостей предмета. Абстрактним, навпаки, називають однобічну, ізольовану від інших моментів ознаку предмета.

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

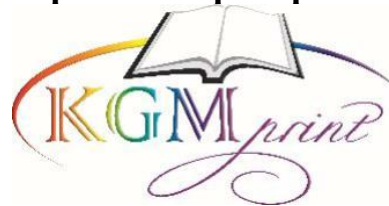
Рекомендовано до друку науково-методичною радою Педагогічного факультету
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»
(протокол № 1 від 30 серпня 2019 р.)

ЦЮНЯК Оксана Петрівна

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО НАПИСАННЯ ТА ЗАХИСТУ КУРСОВОЇ РОБОТИ З ДИСЦИПЛІН ВІЛЬНОГО ВИБОРУ СТУДЕНТІВ

Віддруковано з готового макету замовника

**Підписано до друку 28.08.2019 р.
Формат 60x84 1/16. Умов. друк. арк. 2,6
Папір офсетний. Гарнітура “Times New Roman”.
Друк цифровий. Зам № 709.
Тираж 100 примірників.**

Видавець Кушнір Г. М.

**Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів
видавничої продукції: серія ІФ №31 від 26.01.2009 р.
76000, м. Івано-Франківськ, вул. Шота Руставелі, 1,
тел. (099) 700-47-45, e-mail: kgm.print@i.ua**